

BÖLÜM 1: EVDE AFET HAZIRLIK VE MÜDAHALE

EĞİTİM MODÜLÜ 1: Evde Afet Risklerini
Anlamak
Yazar: STK NFE4Y/ VETREADY Proje Ortaklığı

Proje numarası: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287

Co-funded by
the European Union

Eğitim Modülünün Amacı

Genel amaç: Öğrencilerin evdeki afetlerin türlerini, nedenlerini ve etkilerini anlamalarını sağlamak ve ev ortamlarında afet risklerini belirleme, değerlendirme ve azaltma becerilerini geliştirmelerini sağlamak.

Eğitim modülünün süresi: 2,6 akademik saat

Değerlendirme yöntemi: Eğitim modülünün tamamlanmasının ardından çoktan seçmeli test

Hedef Gruplar: Mesleki eğitim ve öğretim öğrencileri, mesleki sürekli eğitim öğrencileri, diaspora öğrencileri, mesleki eğitim ve öğretim ve mesleki sürekli eğitim öğretmenleri

Öğrencilere yönelik takdir:

Bitirme Sertifikası (resmi olmayan eğitim programı)

Eğitimcilere Takdir:

Mesleki Yeterlilik Geliştirme Sertifikası

- **T kategorisinde hedeflenen enine ESCO becerisi:** T.2.1. Bilgi, fikir ve kavramları işleme, eleştirel düşünme. Öğrenciler, bilgileri objektif olarak analiz etme, potansiyel ev felaket risklerini belirleme ve bu riskleri azaltmak için mantıklı kararlar alma becerisi kazanacaklar. Ayrıca, ev güvenliği durumlarını değerlendirirken mantıklı yargılama ve kanıta dayalı akıl yürütme becerilerini de uygulayacaklar.

Eğitim Modülünün Öğrenim Çıktıları

Bilgi

Evlerde sık görülen afet türlerini ve bunların başlıca nedenlerini tanıyın.

Çevresel, teknik ve insani faktörlerin evlerdeki risklere nasıl katkıda bulunduğunu anlayın.

Evlerdeki afetlerin etkilerini azaltmada proaktif risk değerlendirmesi ve hazırlık yapmanın önemini kabul edin.

Beceri

Ev ortamındaki potansiyel tehlikeleri ve zayıflıkları belirlemek ve önerilerde bulunmak.

Ev güvenliği önlemlerini planlamak, paylaşmak ve uygulamak için diğer kişilerle açık bir şekilde iletişim kurmak, işbirliği yapmak ve verimli bir şekilde çalışmak.

Afet önleme ve müdahale eylemlerini değerlendirmek ve önceliklendirmek için eleştirel düşünme becerisini kullanmak.

Bu beceriler, ESCO'nun çapraz becerileri T.2.1 ile doğrudan ilgilidir:

- Bağımsız ve eleştirel düşünme becerisini geliştirmek.
- Problem çözme becerisini geliştirmek.

Giriş: Evdeki Afet Risklerini Anlamak Nedir?

- “Evdeki Afet Risklerini Anlamak”, evinizi tehdit edebilecek yangın, sel, fırtına veya gaz kaçağı gibi tehlikelerin neler olduğunu bilmek ve bunlar acil durumlara dönüşmeden önce uyarı işaretlerini nasıl fark edeceğinizi öğrenmek anlamına gelir. Bu riskler her yerde ve herkese olabilir, ancak bunların çoğu farkındalık ve hazırlık ile önlenabilir..
- Bu modül, evinizdeki olası tehlikeleri fark etmenize, bunların neden oluştuğunu anlamana ve yaşam alanınızı daha güvenli hale getirmek için pratik önlemler almanıza yardımcı olur.
- Evdeki afet risklerini belirlemeyi ve azaltmayı öğrenerek, sadece evinizin güvenliğini değil, aynı zamanda toplumunuzdaki hayatları koruma becerinizi de güçlendirirsiniz..

Temel Kavramlar ve Terminoloji

- **Evde Afet.** Ev içinde veya çevresinde insanlara, mülke veya günlük yaşama ciddi zarar veya tehlikeye neden olan beklenmedik bir olay — örneğin yangın, sel, gaz kaçağı veya fırtına.Tehlike. Zarar veya hasara neden olma potansiyeli olan şey.
- **Tehlike** fiziksel (yangın, elektrik), doğal (deprem, fırtına) veya insan kaynaklı (güvenli olmayan elektrik tesisatı, kimyasalların yanlış depolanması) olabilir.Risk. Bir tehlikenin gerçekten zarar verme olasılığı.
- **Risk**, tehlikenin gerçekleşme olasılığına ve etkilerinin ne kadar ciddi olabileceğine bağlıdır.
- **Hazırlık.** Bir felaket meydana gelmeden önce, zararları azaltmak ve bir sorun olduğunda hızlı tepki verebilmek için aldığınız önlemler — kaçış yollarını planlamak, alarmları kontrol etmek ve acil durum malzemelerini hazır bulundurmak gibi.
- **Savunmasızlık.** Bir kişiyi, aileyi veya evi afetlerden daha fazla etkilenmeye açık hale getiren koşullar veya faktörler — zayıf bina yapıları, farkındalık eksikliği veya sel baskınına maruz kalan bir bölgede yaşamak gibi.
- **Azaltma.** Afetlerin etkisini azaltmak veya önlemek için alınan önlemler — duman dedektörleri takmak, duvarları güçlendirmek veya güvenlik prosedürlerini öğrenmek gibi.

Önemini Anlamak

- Avrupa genelinde, afetlerin yol açtığı zararların çoğu yangın, sel, fırtına veya gaz kaçağı gibi olaylarla insanların evlerinde başlar.
- 1980 ile 2023 yılları arasında iklimle ilgili afetler 738 milyar avro zarar vermiş ve milyonlarca ev bu afetlerden etkilenmiştir.
- Yine de AB vatandaşlarının yalnızca %40'ı acil durumlara hazırlıklı olduğunu düşünmektedir.
- Her hane halkı ilk savunma hattını oluşturur. Basit önlemler — kabloları kontrol etmek, erzak depolamak, kaçış yollarını bilmek — yaralanmaları önleyebilir ve hayat kurtarabilir. Yerel hazırlık, acil durum müdahale ekiplerinin üzerindeki baskıyı azaltır ve topluluğun dayanıklılığını güçlendirir. AB düzeyinde, ev güvenliği bilinci, önleme, dayanıklılık ve daha güvenli yaşam ortamlarını vurgulayan AB Sivil Koruma Mekanizması, İklim Uyum Stratejisi ve Avrupa Yeşil Anlaşması'nın hedeflerini desteklemektedir.

Bu Eğitim Modülünün önemi

- Afetler her zaman büyük patlamalar veya son dakika haberleriyle başlamaz.
- Bazen, bir prizdeki kıvılcım, unutulmuş bir mum, şiddetli yağmur veya gaz kokusu gibi küçük anlar her şeyi değiştirebilir
- .Bu modül, gerçekten önemli olan şeyleri, yani sevdiklerinizi, evinizi ve huzurunuzu korumanıza yardımcı olur.Riskleri tanımayı ve hazırlık yapmayı öğrenerek, sadece bir modülü tamamlamakla kalmaz, daha güvenli bir yaşam kurar ve başkalarını da aynısını yapmaya teşvik edersiniz.

Doğal Afetler Ev Afet Risklerini Anlamak

- Sel, fırtına, deprem ve orman yangını gibi doğal afetler genellikle önce evleri etkileyerek başlar veya sona erer.
- Ev yapıları ve günlük alışkanlıklar bu etkileri artırabilir veya azaltabilir.
- Doğal afetleri anlamak, ailelerin acil durumlarda hazırlık yapmasına, uyum sağlamasına ve güvende kalmasına yardımcı olur.
- Hazırlıklı evler, daha az yaralanma, daha az hasar ve topluluklar için daha hızlı iyileşme anlamına gelir.

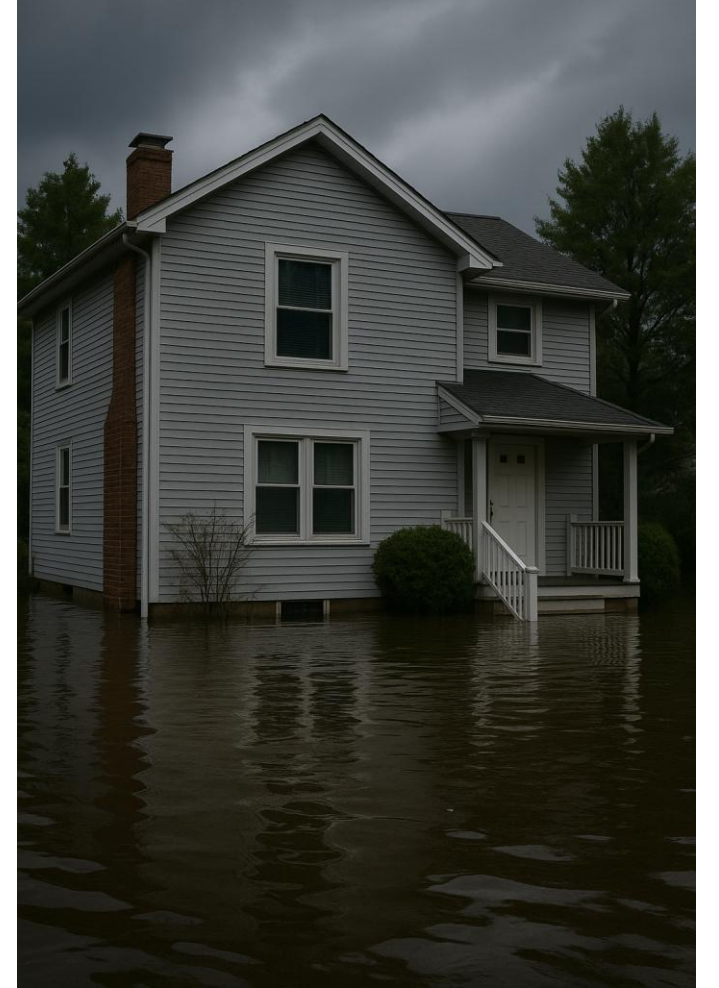
Sel

Sel, Avrupa'da en sık görülen ev felaketlerinden biridir. Sığ su bile döşemeyi, mobilyaları ve elektrik sistemlerini tahrip edebilir. Su seviyesi dakikalar içinde tehlikeli hale gelebilir ve düşünmeye zaman bırakmaz.

Neden önemli:

Birçok aile su seviyesinin yükselme hızını hafife alır veya tahliye için çok uzun süre bekler.

Sel felaketleri genellikle yanlış bilgilendirme ve paniğe yol açar, bu da riskli kararların alınmasına neden olur.

Şekil 1. Sel.
(Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT aracılığıyla AI ile oluşturulmuştur))

Sel

Riski azaltma yolları:

Önce:

- Sel bölgesini öğrenin ve erken uyarı alarmlarına kaydolun.
- Sel baskınına maruz kalan bir bölgede yaşıyorsanız kum torbaları veya bariyerler hazırlayın.
- Değerli eşyaları ve elektronik cihazları üst katlara taşıyın.
- Acil durum çantası hazırlayın (belgeler, su, el feneri, ilk yardım malzemeleri, ilaçlar).
- Sel sırasında: Bodrum katlarından uzak durun — bodrum katları hızla su ile dolar.
- Güvenli olduğu durumlarda elektrik ve gazı kapatın..

- Sel sularının içinden asla yürümeyin veya araçla geçmeyin — 30 cm'lik hareketli su bile sizi sürükleyebilir.
- Daha yüksek bir yere çıkın ve resmi tahliye talimatlarını bekleyin.
- Sonrasında:
- Sel sularıyla temastan kaçının — kirlenmiş olabilir.
- Profesyoneller tarafından kontrol edilene kadar elektriği açmayın.
- Küf ve hastalıkları önlemek için evinizi kurutun ve dezenfekte edin.

Fırtınalar ve Kuvvetli Rüzgarlar

Fırtınalar evlere saniyeler içinde zarar verebilir — camları kırar, ağaçları kökünden söker ve elektriği keser. Evlerle ilgili yaralanmaların çoğu, uçan enkaz veya güvenli olmayan barınaklardan kaynaklanır.

Neden önemli:

Fırtınalar her an, hatta kentsel alanlarda bile meydana gelebilir.

Yetersiz hazırlıklı evler, kırılan camlar, devrilen ağaçlar veya elektriksel tehlikelerden kaynaklanan riski artırır.

Şekil 2. Fırtınalar.
(Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT aracılığıyla AI ile oluşturulmuştur)

Fırtınalar ve Kuvvetli Rüzgarlar

Riski azaltma yöntemi

:Önce:

Gevşek nesneleri (saksılar, bahçe mobilyaları, bisikletler) sabitleyin.

Evinizin yakınındaki ağaçları ve dalları budayın.

Çatıları ve olukları kontrol edin — zayıf noktaları onarın.

El fenerleri, radyo ve güç bankaları hazırlayın.

Sırasında:

İçeride kalın — pencerelerden, balkonlardan ve kapılardan uzak durun.

Camdan uzak bir iç odaya veya koridora geçin.

- Elektrikli cihazların fişini çekerek elektrik dalgalanmalarından kaçının.
- Pille çalışan bir radyo veya resmi uygulama kullanarak güncel bilgileri takip edin.
- **Sonrasında:**
- Düşen elektrik hatlarına dikkat edin ve bunların yakınında duran sudan uzak durun.
- Gaz kaçağı olan yerlerde veya elektrik kesintisi sonrasında mum kullanmayın.
- Komşularınıza, özellikle yaşlılara ve hareket kabiliyeti kısıtlı kişilere yardım edin.

Sıcak ve Orman Yangınları

Sıcak dalgaları ve orman yangınları Avrupa genelinde giderek daha sık görölmeye başlandı. Uzaklarda başlayan yangınlar, kuru bitki örtüsü veya aşırı sıcaklık nedeniyle hızla evlere ulaşabilir.

Neden önemli?

Ormanlara veya tarlalara yakın evler doğrudan yangın riskiyle karşı karşıya.

Şehirlerde bile aşırı sıcaklık sağlık krizlerine ve elektrik kesintilerine neden olabilir.

Şekil 3. Orman yangınları.
(Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT aracılığıyla AI ile oluşturulmuştur)

Sıcak ve Orman Yangınları

Riski azaltma yolları:

Önce:

- Evinizin en az 10 metre çevresindeki kuru yaprakları ve bitkileri temizleyin.
- Yanıcı maddeleri (odun, yakıt, boya) güvenli bir şekilde saklayın.
- Havalandırma deliklerinin üzerine metal ağ takarak közlerin geçmesini engelleyin.
- Hortumları ve yangın söndürücüleri hazır bulundurun.
- **Sırasında:**
- Yakınlarda duman varsa, pencereleri kapalı olarak içeride kalın.
- Bol su içip serin kalın — sıcak çarpması hızlı bir şekilde ortaya çıkabilir.

- Tahliye talimatlarını derhal uygulayın.
- Sıkışıp kalırsanız: açık bir alana gidin, ağzınızı bir bezle kapatın, yere yakın durun ve solunum yollarınızı koruyun.
- **Sonrasında:**
- Yetkililer güvenli olduğunu açıklayana kadar yanmış bölgelere tekrar girmeyin.
- Ateşli noktalar veya için için yanan enkazlara dikkat edin.
- Duman soluduğunuzda veya kendinizi iyi hissetmediğinizde tıbbi yardım alın.

Duraklayın ve Düşünün

Yansına Senaryosu: Felaket Evimizi Vurduğunda

Senaryo:

Gece boyunca bölgenizi şiddetli bir fırtına vurur. Birkaç dakika içinde elektrikler kesilir, telefonunuzun sinyali düşer ve dışarıdan su sesleri duyulur.

Pencereden dışarı bakarsınız: sokak zaten sular altında kalmıştır ve bir komşunuz yardım için bağmaktadır.

Aileniz evde, arabanızın anahtarları elinizde ve karar vermek için sadece birkaç dakikanız var — kalmak mı, tahliye etmek mi?

Yol gösterici sorular:

İlk olarak ne yapardınız — komşunuza yardım etmek, evinizi güvenli hale getirmek veya ailenizi tahliye etmek?

Eleştirel düşünme ve hazırlıklı olmak bu durumda paniği nasıl azaltabilir?

Duraklayın ve Düşünün

Önerilen Eylem: Sakin Olun, Akıllıca Düşünün, Güvenli Davranın

En İyi Uygulama Yanıtı:

Sel suları hızla yükseliyorsa ve tahliye yolları belirsizse, akan suyun içinden araçla veya yürüyerek geçmeyin. Herkesi daha yüksek bir yere veya evinizin üst katına taşıyın.

Sivil savunma yetkililerinin resmi talimatlarını takip etmek için pille çalışan bir radyo veya acil durum uyarı uygulamasını açık tutun.

Bazı Seçimlerin Neden Güvenli Olmadığı:

Sel sularının içinden araçla geçmek ölümcül olabilir — 30 cm'lik su bile bir arabayı süpürüp götürebilir.

“Durumu kontrol etmek” için dışarı çıkmak, gizli elektrik hatlarından elektrik çarpması riskini doğurur

.Sosyal medyadaki söylentilere güvenmek, hayat kurtaran önlemlerin alınmasını geciktirebilir — her zaman resmi uyarıları doğrulayın.

Güvenilir Kaynaklar ve En İyi Uygulamalar: AB Sivil Koruma Mekanizması: “Sel basmış tüm alanlardan uzak durun ve yerel yetkililerin talimatlarına uyun.

”Kızıl Haç Sel Güvenliği Yönergeleri: “Geri dönün, boğulmayın — asla akan suya girmeyin.

”Ulusal Acil Durum Hizmetleri: “Daha yüksek bir yere çıkın ve yetkililer güvenli olduğunu açıklayana kadar gelişmeleri takip edin.”

Anahtar Mesaj:

Hazırlıklı olmak hızlı hareket etmekle değil, akıllı hareket etmekle ilgilidir. Sakin ve bilinçli kararlar, panikle verilen tepkilerden daha fazla hayat kurtarır.

Evdeki Afet Risklerini Anlamada Teknolojik / Endüstriyel Afetler Bağlamı

- Evde tehlike her zaman doğadan gelmez — bazen her gün kullandığımız sistemlerden de gelebilir.
- Gaz kaçağı, elektrik dalgalanması veya yakınlarda meydana gelen bir endüstriyel kaza, sıradan bir ortamı dakikalar içinde tehdit haline getirebilir.
- Bu tür felaketler hızlı yayılır ve genellikle net bir uyarı olmadan gerçekleşir.
- Sakin bir şekilde nasıl tepki vereceğinizi bilmek, kamu hizmetlerini kapatmak ve resmi uyarıları takip etmek, acil servis ekipleri gelmeden önce bile yaralanmaları önleyebilir ve hayat kurtarabilir.

Gaz Kaçakları ve Patlamalar

Gaz kaçağı, doğal gaz veya propan hasarlı borulardan, arızalı cihazlardan veya yetersiz havalandırmadan sızdığında meydana gelir. Küçük bir kıvılcım bile patlama veya yangına neden olabilir.

Neden Önemlidir:

Yemek pişirmek veya ısınmak için gaz kullanan evlerde yaygındır.

Birçok kişi paniğe kapılır veya ışıkları açmak veya iç mekanda telefon kullanmak gibi güvenli olmayan davranışlarda bulunur.

Şekil 4. Gaz Kaçağı .
(Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT aracılığıyla AI ile oluşturulmuştur))

Gaz Kaçakları ve Patlamalar

Ne Yapmalı:

Gaz kokusu alırsanız veya tıslama sesi duyarsanız derhal tahliye edin.

Sadece güvenliyse ve nasıl yapılacağını biliyorsanız ana gaz vanasını kapatın.

Binanın dışından acil servisleri arayın.

Gaz dedektörleri takın ve bağlantıları ve hortumları düzenli olarak kontrol edin.

Yapmamanız gerekenler:

İç mekanlarda ışık, elektrik anahtarı veya cep telefonu kullanmayın.

Çakmak veya kibritle sızıntının yerini tespit etmeye çalışmayın.

Hafif bir gaz kokusunu da ihmal etmeyin — küçük bir sızıntı bile tehlikelidir..

Kimyasal Sızıntılar veya Endüstriyel Kirlilik

Kimyasal kazalar, havaya veya suya zehirli gazlar, duman veya sıvılar salabilir. Bunlar, endüstriyel sızıntılar, karayolu taşımacılığı kazaları veya yerleşim alanlarının yakınındaki depolama hatalarından kaynaklanabilir.

Neden Önemlidir:

Maruz kalmak solunum sorunlarına, mide bulantısına ve yanıklara neden olabilir.

Yanlış bilgiler veya paniğe kapılarak yapılan tahliye durumu daha da kötüleştirebilir.

Şekil 5. Endüstriyel Kirlilik.
(Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT aracılığıyla AI ile oluşturulmuştur))

Kimyasal Sızıntılar veya Endüstriyel Kirlilik

Ne Yapmalı:İçeride kalın ve tüm pencereleri, kapıları ve havalandırma deliklerini kapatın.

Havalandırma ve klimayı kapatın.

Resmi uyarıları dinleyin (radyo, hükümet uygulamaları veya yerel acil durum mesajları).

Acil durum suyu ve ilk yardım malzemelerini hazır bulundurun.

Yapmamanız gerekenler:

“Kokuyu kontrol etmek” veya olayı filme almak için dışarı çıkmayın.

Doğrulanmamış sosyal medya mesajlarına güvenmeyin.

Kirlenmiş olabilecek yiyecekleri yemeyin veya içmeyin.

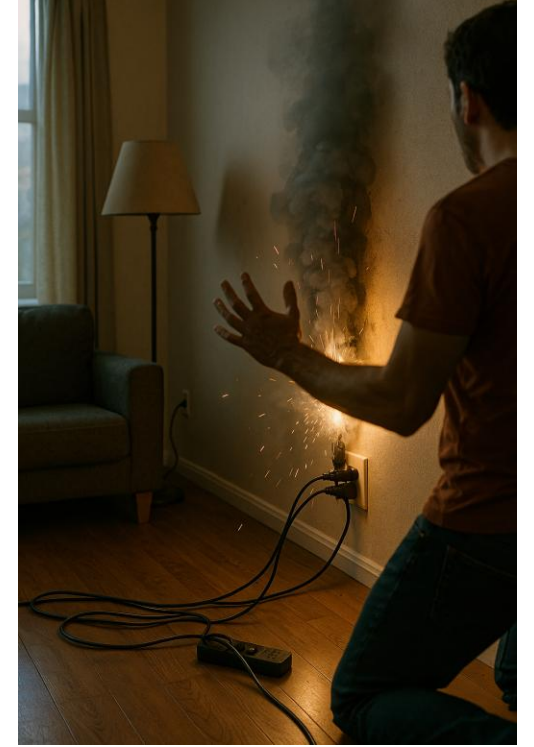
Elektrik Kesintileri ve Elektrik Kazaları

Elektrik arızaları veya elektrik kesintileri, şiddetli hava koşulları, hasarlı kablolar veya cihazların aşırı kullanımı nedeniyle meydana gelebilir. Bu olaylar yangınlara, elektrik çarpmalarına veya temel hizmetlerin kesilmesine neden olabilir.

Neden Önemlidir:

Evler güvenlik, iletişim ve sağlık ekipmanları için elektriğe bağımlıdır.

Kesintiler sırasında güvenli olmayan davranışlar (mum kullanmak veya ıslak ellerle çalışmak gibi) riski artırır.

Şekil 6. Elektrik Kazaları.
(Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT aracılığıyla AI ile oluşturulmuştur)

Elektrik Kesintileri ve Elektrik Kazaları

Ne Yapmalı:

Işık için mum yerine el feneri kullanın.

Elektrik geri geldiğinde hasarı önlemek için cihazların fişini çekin.

Şarjlı bir güç bankası ve pille çalışan bir radyo bulundurun.

Çocukları, yaşlıları ve tıbbi cihazları olan kişileri kontrol edin.

Yapılmaması gerekenler:

Aydınlatma için açık alev (mum, çakmak) kullanmayın.

Islak ellerle elektrik prizlerine veya kablolara dokunmayın.

Elektrik geri geldiğinde prizleri veya uzatma kablolarını aşırı yüklemeyin.

Duraklayın ve Düşünün

Yansıma Senaryosu: Zehirli Hava Uyarısı

Sessiz bir öğleden sonra, ailenizle birlikte evinizdesiniz ve yerel bir sohbet odasında garip bir mesaj alıyorsunuz:

“Şehrin dışındaki fabrikada yangın çıktı — kimyasal duman şehre doğru geliyor! Pencerelerinizi kapatın!”

Dışarıya bakıyorsunuz — hava puslu ve güçlü bir kimyasal koku var. Bazı komşular arabalarına koşarak uzaklaşıyor, diğerleri ise dışarıda durup telefonlarıyla video çekiyor. Henüz resmi bir uyarı yayınlanmadı. Karar vermelisiniz — içeride kalıp evinizi kapatmalı mısınız, yoksa hemen uzaklaşmaya mı çalışmalısınız?

Yol gösterici sorular:

Bu durumda ne yapardınız?

Doğru bilgi için kime veya hangi kaynaklara güvenirsiniz?

Evinizi terk etmek durumu daha tehlikeli hale getirebilir mi? Neden?

Duraklayın ve Düşünün

Önerilen Eylem: İçeride Kalın, Bilgilendirilmeye Devam Edin, Sakin Kalın

En İyi Uygulama Yanıtı:

Yakınıınızda kimyasal madde sızıntısı veya endüstriyel yangın olduğunu görür veya duyarsanız, en güvenli ilk müdahale iç mekanda sığınmaktır.

Tüm pencereleri, kapıları ve havalandırma deliklerini derhal kapatın.

Havalandırma sistemlerini ve klimayı kapatın.

Dumanın içeri girmesini önlemek için boşlukları havlu veya bantla kapatın. Sosyal medya değil, radyo, acil durum uygulamaları veya sivil koruma kanallarında yayınlanan resmi uyarıları dinleyin.

Bazı Seçimlerin Güvenli Olmamasının Nedenleri:

Bölgeden çok erken ayrılmak sizi doğrudan zehirli havaya veya trafik kaosa maruz bırakabilir.

Doğrulanmamış mesajlara güvenmek paniğe ve yanlış bilgilendirmeye yol açar.

Dışarı çıkıp çekim yapmak veya gözlemlemek, tehlikeli dumanları soluma riskini beraberinde getirir.

Güvenilir Kaynakların Tavsiyeleri: AB Sivil Koruma Mekanizması — “yetkililer tahliye emri verene kadar bulunduğunuz yerde kalmanızı” tavsiye eder.

Kızıl Haç ve WHO Kılavuzları — “dışarıda maruz kalmaktan kaçınmayı ve hava geçirmez kapalı mekanlarda kalmayı” vurgular.

Evdeki Afet Risklerini Anlamada Biyolojik / Sağlıkla İlgili Afetler Bağlamı

- Evde tehlike her zaman fırtınalardan veya yangınlardan kaynaklanmaz — bazen göremediğimiz şeylerden kaynaklanır.
- Örneğin, grip salgını veya pandemisi sırasında, izolasyon planı yoksa hasta bir aile üyesi herkese bulaştırabilir. Sel, içme suyunu kirleterek mide hastalıklarına neden olabilir.
- Elektrik kesintisi sırasında dışarıda bırakılan bozulmuş yiyecekler bile zehirlenmeye yol açabilir.
- Bu olaylar nadiren uyarı verir. Hijyenin nasıl korunacağını bilmek, güvenilir sağlık uyarılarını takip etmek ve hastalık sırasında sakin kalmak, sadece evinizi değil, tüm topluluğunuzu da korumaya yardımcı olur.

Pandemiler ve Bulaşıcı Hastalık Salgınları

- Pandemiler ve bulaşıcı salgınlar (COVID-19, grip veya diğer viral hastalıklar gibi) evlerde ve topluluklarda hızla yayılır.
- Evde enfeksiyon genellikle tek bir kişiden başlar ve net önlemler alınmazsa kısa sürede herkesi etkileyebilir.
- Korku, yanlış bilgi ve hijyen kurallarına uyulmaması, kontrol altına alınabilir bir hastalığı çok daha tehlikeli hale getirebilir.

Şekil 7. Pandemiler.
(Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT aracılığıyla AI ile oluşturulmuştur)

Pandemiler ve Bulaşıcı Hastalık Salgınları

Evde Yapılacaklar:

Bir “hasta odası” veya izolasyon alanı oluşturun. Semptom gösteren kişiler için ayrı, iyi havalandırılan bir oda ayırın.

Koruyucu bariyerler kullanın. Hasta aile üyelerine bakarken maske ve eldiven giyin.

Doğrudan fiziksel temastan kaçının ve her etkileşimden sonra ellerinizi yıkayın.

Yüzeyleri düzenli olarak temizleyin ve dezenfekte edin. Kapı kolları, anahtarlar, telefonlar ve tezgahlara odaklanın — günde en az iki kez. Uygun havalandırma sağlayın.

Soğuk havalarda bile günde birkaç kez pencereleri açarak temiz hava dolaşımını sağlayın.

Hijyen rutinlerini sürdürün. Ellerinizi sabun ve ılık suyla en az 20 saniye yıkayın.

Öksürürken veya hapşırırken ellerinizi değil, mendili veya dirseğinizi kullanın.

Temel ihtiyaçları hazırlayın. 1-2 haftalık yiyecek, ilaç, hijyen ürünleri ve temizlik malzemeleri stoğu yapın.

Aile, sağlık ve acil servisler için dijital iletişim listeleri tutun.

Yapmamanız gerekenler:

Semptomları görmezden gelmeyin veya günlük aktivitelerinize “normal” şekilde devam etmeyin.

Hasta kişilerle mutfak eşyaları, havlular veya yatak takımlarını paylaşmayın.

Panik içinde malzeme veya ilaç satın almayın. Doğrulanmamış sağlık bilgilerine inanmayın veya bunları başkalarına iletmeyin.

Yalnızca maskelere güvenmeyin — maskeleri hijyen ve sosyal mesafe kurallarıyla birlikte kullanın.

Su veya Gıda Kirlenmesi

Kirlenmiş su veya gıda, mide enfeksiyonları ve ishalden uzun süreli zehirlenmeye kadar ciddi hastalıklara neden olabilir. Bu riskler sel, sıcak hava dalgaları, elektrik kesintileri veya kötü saklama koşullarında artar. Evde, aileler genellikle kirlenmenin ne kadar hızlı yayıldığını veya sebzeleri güvenli olmayan suda yıkamak gibi küçük hataların herkesi hasta edebileceğini hafife alırlar.

Şekil 8. Su kirliliği.

(Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT aracılığıyla AI ile oluşturulmuştur)

Su veya Gıda Kirlenmesi

Evde Yapılacaklar:

Güvenli Su Uygulamaları

İçmeden, yemek pişirmeden veya diş fırçalamadan önce suyu en az 1 dakika kaynatın.

Suyu temiz, kapalı kaplarda saklayın — üzerlerine “güvenli” veya “işlenmemiş” yazın.

Aritma tabletleri, filtreler veya çamaşır suyu bulundurun (litre başına %5 ev tipi çamaşır suyundan 2 damla kullanın, karıştırın ve 30 dakika bekleyin).

Acil durum suyunu 6 ayda bir değiştirerek taze tutun.

Güvenli Gıda Uygulamaları

Gıdaları hava geçirmez kaplarda, sel sularından ve haşerelerden uzak tutun.

Özellikle et, yumurta ve balıkları iyice pişirin.

Termometre kullanın: gıdaların iç sıcaklığı en az 75 °C'ye ulaşmalıdır.4 saatten uzun süren elektrik kesintilerinden sonra bozulmuş veya buzdolabında saklanmamış gıdaları atın.

Ev Hijyeni

Yiyecek hazırlamadan veya yemeden önce ellerinizi sık sık yıkayın.

Mutfak yüzeylerini dezenfekte edin (alkol veya klor bazlı çözeltiler kullanın)

.Çapraz bulaşmayı önlemek için çiğ ve pişmiş gıdaları ayrı tutun..

İletişim ve Güvenlik

Halk sağlığı yetkililerinin yerel su güvenliği uyarılarını takip edin.

Doğrulanmış bilgileri komşularınızla, özellikle yaşlı veya savunmasız sakinlerle paylaşın.

Musluk suyunda şüpheli koku, renk veya tatları derhal belediye hizmetlerine bildirin.

Yapmamanız gerekenler:

Selden sonra, resmi olarak güvenli olduğu ilan edilene kadar musluk suyunu içmeyin veya yemek pişirmek için kullanmayın.

Sel suyuna temas etmiş veya olağandışı kokan yiyecekleri yemeyin.

Şişelenmiş suyun her zaman güvenli olduğunu varsaymayın — mühürleri ve son kullanma tarihlerini kontrol edin.

İçme suyunu toplamak için kirli kaplar kullanmayın. Elektrik kesintisi sırasında çözülmüş yiyecekleri tekrar dondurmayın.

Karbonmonoksit Zehirlenmesi / İç Mekan Hava Tehlikeleri

Ne Olabilir?

Karbon monoksit (CO), yakıtların (gaz, odun, kömür, petrol) tam olarak yanmaması sonucu oluşan görünmez, kokusuz bir gazdır. Sobalar, ısıtıcılar veya şömineler uygun havalandırmaya sahip olmadığında iç mekanlarda birikebilir. CO solunduğunda kandaki oksijenin yerini alır ve genellikle hiçbir uyarı vermeden boğulmaya neden olur.

Neden Tehlikeli:

CO'yu göremez, koklayamaz veya tadamazsınız — çoğu kurban onun varlığının farkında değildir.

Yüksek konsantrasyonlarda dakikalar içinde ölüme neden olabilir.

Hafif maruz kalma bile uzun vadeli sağlık sorunlarına (hafıza kaybı, kalp sorunları) neden olur.

CO zehirlenmesi en çok geceleri, insanlar uyurken ve farkında olmadan meydana gelir.

.Belirtileri bilin:

Erken belirtiler genellikle grip veya yorgunluk gibi görünür (baş ağrısı, baş dönmesi, mide bulantısı, olağandışı yorgunluk veya kafa karışıklığı, hızlı kalp atışı, nefes darlığı).

Şekil 9. Karbon monoksit dedektörü.
(Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT aracılığıyla AI ile oluşturulmuştur)

Karbonmonoksit Zehirlenmesi / İç Mekan Hava Tehlikeleri

Ne Yapmalı:

Her kata ve uyku alanlarının yakınına CO dedektörleri takın.

Isıtma sistemlerini, sobaları ve bacaları yılda bir kez profesyonellere kontrol ettirin.

Gaz veya odun yakıtlı cihazları kullanırken iyi havalandırma sağlayın.

Baş dönmesi hissederseniz veya egzoz dumanı kokusu alırsanız pencereleri açın.

Alarm çaldığında tüm gazlı cihazları kapatın ve derhal tahliye edin.

Acil servisleri evin dışından arayın.

Yapılmaması gerekenler:

Kapalı alanlarda iç mekan ızgaraları, jeneratörler veya gazlı ısıtıcılar kullanmayın.

Bipleyen alarmları veya baş ağrısı veya mide bulantısı gibi hafif semptomları görmezden gelmeyin.

Havalandırma deliklerini veya bacaları tıkamayın.

Yetkililer güvenli olduğunu onaylayana kadar evin içine geri dönmeyin.

Duraklayın ve Düşünün

Yansıma Senaryosu: Evde Ani Hastalık

Soğuk bir akşam ve aileniz akşam yemeği için bir araya gelmiştir. Aniden, çocuklarınızdan biri kusmaya ve halsiz hissetmeye başlar. Bir saat içinde, iki aile üyesi daha mide krampları ve baş dönmesinden şikayet eder. O günün erken saatlerinde, son zamanlarda yağan şiddetli yağmurların neden olduğu yerel sel felaketinden sonra yemek pişirmek için musluk suyunu kullanmıştınız. Su kaynağının güvenli olup olmadığından emin değilsiniz ve yerel yetkililer henüz herhangi bir uyarı yayınlamamıştır.

Yol gösterici sorular:

Bu durumda ne yapardınız?

Gıda zehirlenmesi mi, kirli su mu yoksa başka bir neden mi olduğunu nasıl anlayabilirsiniz?

Ne zaman profesyonel yardım almalısınız ve evde güvenli bir şekilde atabileceğiniz ilk adımlar nelerdir?

Duraklayın ve Düşünün

En İyi Uygulama Yanıtı:

Birkaç aile üyesi ani kusma, ishal veya baş dönmesi belirtileri gösterirse, bunu potansiyel bir kontaminasyon veya zehirlenme acil durumu olarak değerlendirin.

Musluk suyunu kullanmayı bırakın ve şüpheli yiyecekleri derhal atın.

Dehidrasyonu önlemek için güvenli sıvılar verin — şişelenmiş veya kaynatılmış suya bir tutam tuz ve şeker ekleyin

.Enfeksiyon riskini azaltmak için hasta aile üyelerini diğerlerinden ayırın.

Yerel sağlık hizmetlerini veya acil durum numaralarını arayarak yardım isteyin.

Mümkünse, test için şüpheli yiyecek veya suyun örneklerini saklayın.

Bazı Seçimlerin Güvenli Olmamasının Nedenleri:

Muhtemelen kirlenmiş musluk suyuyla içmeye veya yemek pişirmeye devam etmek hastalığı kötüleştirir.

Tıbbi tavsiye olmadan rastgele ilaç veya antibiyotik almak daha fazla zarar verebilir.

Erken belirtileri görmezden gelmek, özellikle çocuklarda ve yaşlılarda ciddi dehidrasyona yol açabilir.

Güvenilir Kaynakların Tavsiyeleri:

Dünya Sağlık Örgütü (WHO): “Su temini belirsiz olduğunda suyu kaynatın veya dezenfekte edin; arıtılmamış kaynaklardan uzak durun.”

AB Sağlık Güvenliği Komitesi: “Hastalıkların yayılmasını önlemek için hastalık kümelerini derhal bildirin.”

Kızıl Haç Ev Güvenliği Rehberi: “Şüpheli tüm yiyecek ve suları değiştirin; tüm pişirme yüzeylerini ve kapları temizleyin.”

İlham Veren Eylemler ve Rol Modeller

“Savaş Sırasında Evde Güvenlik” Kampanyası (Ukrayna, 2023)

2023 yılında, Ukrayna Devlet Acil Durum Servisi (SES) UNICEF ile birlikte “Savaş Sırasında Evde Güvenlik” adlı ülke çapında bir bilgilendirme kampanyası başlattı. Kampanyanın amacı, savaş nedeniyle elektrik ve ısıtma kesintileri sırasında jeneratör, gaz ocağı, soba ve mum kullanımı başta olmak üzere ev güvenliği konusunda farkındalık yaratmaktır.

“Enerji ve diğer kritik altyapılara yönelik saldırıların ardından, Ukrayna'daki milyonlarca çocuk genellikle elektriksiz, soğuk evlerde kalıyor ve haklarından ve normal bir çocukluktan mahrum kalıyor” diyor UNICEF Ukrayna Temsilcisi Murat Şahin. “Aileleri ışık ve ısınmak için mum, gaz ocağı ve jeneratör kullanmak zorunda kalıyor, ancak bu iç mekanlarda her zaman güvenli olmuyor. Ev güvenliği ile ilgili bu basit kurallar, çocukların ve ailelerinin hayatlarını ve sağlıklarını korumak için önemlidir.»

Savaş ve afetler sırasında bile bilgi ve farkındalık hayat kurtarır.

Hazırlık evde başlar — uygun havalandırma, güvenli jeneratör kullanımı ve doğrulanmış bilgiler gibi basit önlemler trajedileri önleyebilir.

Bu kampanya, eğitim ve iletişimin kurtarma operasyonları kadar etkili olduğunu göstermektedir.

Bağlantı:

<https://www.unicef.org/ukraine/en/press-releases/ses-and-unicef-launch-home-safety-campaign-amid-power-outages>

Daha Fazla Keşfetmek İçin

1. [European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations \(ECHO\)](#)

Why it's useful: Provides up-to-date information on EU disaster preparedness, response strategies, and risk prevention policies — essential for understanding Europe-wide home and community resilience.

2. [UNDRR – “How to Make Cities and Homes Resilient”](#)

Why it's useful: Explains how households can contribute to disaster risk reduction through small, practical changes in everyday life — includes visual guides and resilience checklists.

3. [International Federation of Red Cross and Red Crescent – Home Safety Guides](#)

Why it's useful: Covers first aid, emergency kits, and safe home behavior during fires, floods, earthquakes, and health emergencies — excellent for family preparedness exercises.

4. [UNICEF & SES Ukraine – “Safety at Home during War” Campaign](#)

Why it's useful: A real example from Ukraine showing how awareness campaigns can prevent home accidents and health risks during crises — connects directly to this module's topic.

5. [YouTube – “How to Prepare for Disasters at Home” \(TED-Ed Animation\)](#)

Why it's useful: A short, engaging animation explaining simple preparedness actions — how to create an emergency kit, identify hazards, and plan safe communication routes.

Eğitim Modülünün Oluşturulmasında Kullanılan Kaynaklar

- Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2023). *Food and water safety during emergencies*. Retrieved from <https://www.cdc.gov/disasters/foodwater/>
- Copernicus Emergency Management Service (CEMS). (2024). *European flood awareness and early warning systems*. Retrieved from <https://emergency.copernicus.eu>
- European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (ECHO). (2024). *Disaster preparedness and prevention in Europe*. European Commission. Retrieved from <https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu>
- European Commission, DG ECHO. (2023). *Be Ready: Family preparedness campaign video* [Video]. Retrieved from https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories/videos/be-ready-family-preparedness_en
- European Environment Agency (EEA). (2023). *Europe's changing climate hazards: New data on floods, heatwaves and storms*. Retrieved from <https://www.eea.europa.eu>
- European Flood Awareness System (EFAS). (2024). *Annual hydrological hazard report*. Retrieved from <https://www.efas.eu>
- European Statistical Office (Eurostat). (2023). *Natural disasters in Europe: Key data and figures*. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat>
- International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC). (2023). *Home safety and emergency preparedness guide*. Retrieved from <https://www.ifrc.org/home-safety>
- International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC). (2023). *Home safety and emergency preparedness guide*. Retrieved from <https://www.ifrc.org/home-safety>

Eğitim Modülünün Oluşturulmasında Kullanılan Kaynaklar

- One Health Ukraine. (2023). *Safety at home during war*. Retrieved from <https://www.onehealth.com.ua/cases/safety-at-home-during-war>
- TED-Ed. (2018, March 14). *How to prepare for disasters at home* [Video]. YouTube. Retrieved from <https://youtu.be/bwqvJ5D7fAE>
- United Nations Children's Fund (UNICEF). (2023, January 17). *SES and UNICEF launch home safety campaign amid power outages*. Retrieved from <https://www.unicef.org/ukraine/en/press-releases/ses-and-unicef-launch-home-safety-campaign-amid-power-outages>
- United Nations Development Programme (UNDP). (2023). *Community resilience and disaster education in Ukraine*. Retrieved from <https://www.undp.org/ukraine>
- United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR). (2023). *How to make cities and homes resilient*. Retrieved from <https://www.undrr.org>
- World Health Organization (WHO). (2022). *Carbon monoxide poisoning: Prevention and response guidance*. Retrieved from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/carbon-monoxide>
- World Health Organization (WHO). (2023). *Household preparedness and hygiene in emergencies: Guidance for communities*. Retrieved from <https://www.who.int>
- World Meteorological Organization (WMO). (2023). *State of climate in Europe 2023: Extreme weather and disaster trends*. Retrieved from <https://public.wmo.int>

Eğitim Modülünün Oluşturulmasında Kullanılan Kaynaklar

Resimler

- Luhanskyi, Y. (2025). *Carbon Monoxide Detector* [AI-generated image]. ChatGPT. https://chatgpt.com/s/m_68e3cd11a698819182865384ef367de7
- Luhanskyi, Y. (2025). *Electrical Accidents* [AI-generated image]. ChatGPT. https://chatgpt.com/s/m_68e3cf5200f4819194bebbad38ad47ee
- Luhanskyi, Y. (2025). *Floods* [AI-generated image]. ChatGPT. https://chatgpt.com/s/m_68e3cfca96608191b5dc6bdd5f5e1f8c
- Luhanskyi, Y. (2025). *Gas Leak* [AI-generated image]. ChatGPT. https://chatgpt.com/s/m_68e3cf8648b481919158510854542a34
- Luhanskyi, Y. (2025). *Industrial Pollution* [AI-generated image]. ChatGPT. https://chatgpt.com/s/m_68e3cf6d985081918ce96524f72dad2c
- Luhanskyi, Y. (2025). *Pandemics* [AI-generated image]. ChatGPT. https://chatgpt.com/s/m_68e2b0b1017c81918e5abbfd1cf7ecbd
- Luhanskyi, Y. (2025). *Storms* [AI-generated image]. ChatGPT. https://chatgpt.com/s/m_68e3cfce6288191bcc04a3929ef565e
- Luhanskyi, Y. (2025). *Water Contamination* [AI-generated image]. ChatGPT. https://chatgpt.com/s/m_68e3cf0f0cb48191ab96847fc2886294
- Luhanskyi, Y. (2025). *Wildfires* [AI-generated image]. ChatGPT. https://chatgpt.com/s/m_68e3cfe5c62481918fccdc4b1f9f1db8

ORTAKLIK

<https://ied.eu/>

<https://denizli.afad.gov.tr/>

<https://neotalentway.com/>

<https://www.eva93.lv/>

<https://ngo-nfe4y.com.ua/en>

<https://vonhope.is/>

VET-READY ile kolaylıkla öğrenin!

Ünite 1 EVDE AFET HAZIRLIK VE MÜDAHALE

Eğitim Modülü 1 Evde Afet Risklerini Anlamak !

BİZİ TAKİP EDİN

<https://vetready.eu/>